

Ireneusz Iredyński – Okno – analiza

Elżbieta Rogalska

Podstawowym założeniem tego artykułu jest dokonanie analizy, krótkiego utworu pisanego przez Ireneusza Iredyńskiego. Analiza ta będzie obejmować punkt widzenia pedagoga. Głównym celem jest ukazanie wątku moralnego w odniesieniu do teorii rozwoju moralnego Lawrence'a Kohlberga. Poboczne pedagogiczne aspekty to: emancypacja, władza i związki partnerskie – pobocznym celem jest ich ukazanie na tle książki Ireneusza Iredyńskiego.

Ireneusz Iredyński, choć może mało znany szerszemu gronu odbiorców, był zasłużonym dla polskiej literatury działaczem literackim. Oprócz pisania: prozaik, dramaturg, poeta, scenarzysta, autor tekstów piosenek, parał się również słuchowiskami. Wydane w 1978 roku opowiadanie „Okno”¹ jest w istocie adaptacją słuchowiska radiowego². Zawiera niecałe siedemdziesiąt stron i jest bogate w pedagogiczne aspekty.

Opowiadanie to, to przede wszystkim przedstawienie moralnych zachowań ówczesnej społeczności polskiej. Bohaterowie zmagają się nie tylko z nowo powstałym zjawiskiem kobiety niezależnej, czy emancypacji, ale również z losem związków partnerskich – szerzej znanych „na kocią łapę”. Ten kto sądzi, że związki partnerskie tyczą się tylko osób homoseksualnych – ten jest w błędzie. Związki partnerskie to umożliwienie mieszkania, na tych samych prawach co małżeństwa, przyjaciołom – obojętnie jakiej płci. Książka to również kontekst władzy w rodzinie. Obalenie stereotypu jakoby mężczyzna był głową rodziny i samcem alfa, czy żywicielem, pracującym na swoją ukochaną. Wiąże się z obaleniem doktryny patriarchalnej. Obyczajowość polskich imprez, ukazana stereotypowo: wóda, wóda i jeszcze raz wóda. Los pisarza ukazany został jako nader okrutny. Opowiadanie przestrzega przed zbytnim zaufaniem do płci przeciwnej.

Obierając za teorię pedagogiczną wizję moralności Lawrence'a Kohlberga, można uznać, że „Okno” Ireneusza Iredyńskiego jest historią ludzi pozostających na pierwszym etapie rozwoju moralnego. Etap ten nosi nazwę przedkonwencjonalnego, a konkretnie jego drugiego etapu relatywizmu instrumentalnego. Charakteryzuje się maksymalizacją własnych pragnień.³ Człowiek robi więc wszystko byle uzyskać jak najwięcej korzyści dla siebie. Oznacza to, że główni bohaterzy nie patrzyli czy ich czyny są moralne dla innych, nie

---

¹ I. Iredyński, *Okno*, Warszawa 1978, wyd. radia i telewizji.

² Słuchowisko „Głosy” 1974r.

³ Wykłady z Pedagogiki Ogólnej, 2015/2016 r., wykładowca: M. Chutorański.

kierowali się uniwersalnymi zasadami sumienia. Pragnęli i osiągnęli to co pragną, bez względu na konsekwencje.

Oprócz wymienionych wyżej związków książki z pedagogiką, znaleźć można romans oraz ambicje i dążenia głównych bohaterów. Więcej zdradzić nie mogę z uwagi na niechęć do „spojlerowania” – posługując się żargonem współczesnej młodzieży.

Podsumowując „Okno” Ireneusza Iredyńskiego jest książką wartą uwagi dla pedagogów. Dostrzec w niej można współcześnie poruszane wątki emancypacji czy władzy, zrywania z dotychczasowymi wizjami rodziny. Książka ta to przede wszystkim konfrontacja postaw moralnych. Główni bohaterowie kierują się zasadą relatywizmu instrumentalnego.

Literatura:

Iredyński I. , *Okno*, Warszawa 1978, wyd. radia i telewizji.